

Наукові перспективи
Видавнича група

№ 2 (30)

2024

НАУКА і ТЕХНІКА

серія: право, серія: економіка, серія: педагогіка,
серія: техніка, серія: фізико-математичні науки

СЬОГОДНІ

З Україною

в серці!

Видавнича група «Наукові перспективи»

**Громадська наукова організація «Всеукраїнська Асамблея
докторів наук із державного управління»**

Громадська організація «Асоціація науковців України»

«Наука і техніка сьогодні»

*(Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»)*

Випуск № 2(30) 2024

Київ – 2024

Publishing Group «Scientific Perspectives»

**Public Scientific Organization «Ukrainian Assembly of
Doctors of Sciences in Public Administration»**

Public organization «Association of Scientists of Ukraine»

"Science and technology today"
*("Pedagogy" series, "Law" series, "Economics" series,
"Physical and mathematical sciences" series, "Technics" series)*

Issue № 2(30) 2024

Kiev – 2024

**«Наука і техніка сьогодні» (Серія «Педагогіка», Серія «Право»,
Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»):
журнал. 2024. № 2(30) 2024. С. 970**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу
присвоєно категорію "Б" із економіки та педагогіки (спеціальності – 015 -
Педагогічні науки; 076 - Економічні науки)**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 06.06.2022 № 530 журналу
присвоєно категорію "Б" із права (спеціальність – 081 Юридичні науки)**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 10.10.2022 № 894 журналу присвоєно
категорію "Б" із техніки (спеціальність - 122 Комп'ютерні науки)**

Журнал видається за підтримки Міждержавної гільдії інженерів консультантів, Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук Азербайджану (Баку, Азербайджан), Християнської академії педагогічних наук України» та Всеукраїнської асоціації педагогів і психологів з духовно-морального виховання

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 26.02.2024, № 7/2-24)

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible

Головний редактор: Сопілко Ірина Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Відмінник освіти України, Лауреат Премії Президента України для молодих вчених, Лауреат Премії Верховної Ради України найталановитішим молодим ученим в галузі фундаментальних і прикладних досліджень та науково-технічних розробок, академік Академії наук вищої школи України, Заслужений юрист України (Київ, Україна)

Редакційна колегія:

- Артемчук Володимир Олександрович - доктор технічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г.С. Пухова НАН України (Київ, Україна)
- Бахов Іван Степанович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Будник Вікторія Анатоліївна - кандидат економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-логістики та транспортних технологій Державного університету інфраструктури та технологій (Київ, Україна)
- Волк Павло Павлович – доцент кафедри водної інженерії та водних технологій Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Гирка Ольга Ігорівна - кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри товарознавства, митної справи та управління якістю Львівського торговельно-економічного університету (Львів, Україна)
- Гнатюк Сергій Олександрович - кандидат технічних наук, доцент, заступник декана факультету аеронавігації, електроніки та телекомунікацій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Дацій Олександр Іванович - доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Дівізніук Михайло Михайлович - доктор фізико-математичних наук, професор, Завідувач відділу Відділу цивільного захисту та інноваційної діяльності Державної установи «Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України» (Київ, Україна)
- Дяденчук Альона Федорівна - кандидат технічних наук, старший викладач кафедри вищої математики і фізики Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (Мелітополь, Україна)
- Забулонов Юрій Леонідович - доктор технічних наук, професор, Член-кореспондент НАН України, директор Державної установи «Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України» (Київ, Україна)
- Ільїн Валерій Юрійович - доктор економічних наук, професор (Київ, Україна)
- Ільїна Анастасія Олександрівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління і адміністрування Національного торговельно-економічного університету (Київ, Україна)
- Кардаш Оксана Любомирівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інституту автоматики, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)
- Квасніков Володимир Павлович – доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Коваленко Валентин Васильович - доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник сектору авторського права та суміжних прав лабораторії авторського права та інформаційних технологій Науково-дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України (Київ, Україна)

- Коваленко Олена Михайлівна - кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу профільного навчання Інституту педагогіки НАПН України (Київ, Україна)
- Ковнатний Сергій Олександрович - докторант кафедри філософії права та юридичної логіки Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- Кравчук Володимир Миколайович – доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Кузьмич Людмила Володимирівна - доктор технічних наук, головний науковий співробітник Інституту водних проблем і меліорації Національної академії аграрних наук України (Київ, Україна)
- Куницький Сергій Олегович - кандидат технічних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник науково-дослідної частини Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Лук'янчук Олександр Петрович – кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри будівельних, дорожніх, меліоративних, сільськогосподарських машин та обладнання Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Маджд Світлана Михайлівна - доктор технічних наук, професор, професор кафедри зеленої економіки та економіки природокористування Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління (Київ, Україна)
- Мануель Давид Массено - доцент відділу права та захисту даних, старший науковий співробітник і член координаційного комітету лабораторії UbiNET, запрошений член PDPC, член-консультант комісії цифрового права муніципальних адвокатських колегій Кампінаса та Прая-Гранде (Сан-Паулу), а також Комісії з інновацій, управління та технологій муніципальної адвокатської колегії Гуарульюса, коментатор IODA, почесний член IDEIA Institute, член Наукового комітету MICHR, член EDEDN, член-кореспондент RedNAC, член UMAU, член-кореспондент UBAU (Португалія)
- Микитин Тарас Миронович - кандидат технічних наук, завідувач кафедри менеджменту Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- Миргород-Карпова Валерія Валеріївна - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
- Мізюк Вікторія Анатоліївна - кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- Мірошніченко Валентина Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)
- Міхальський Томаш – доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
- Огієнко Микола Миколайович - кандидат технічних наук, професор кафедри організації авіаційних робіт та послуг Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Одарченко Роман Сергійович - завідувач кафедри телекомунікаційних та радіоелектронних систем Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Оніщенко Наталія Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, академік НАПН України, завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права ім. В.М.Корецького НАН України (Київ, Україна)
- Опанасенко Володимир Миколайович – доцент кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Охріменко (Жмурко) Тетяна Олександрівна - старший науковий співробітник кафедри комп'ютеризованих систем управління Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Павлов Костянтин Володимирович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри підприємництва і маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Поліщук Віталій Васильович – кандидат сільськогосподарських наук, завідувач відділу зрошення, відділення меліорації Інституту водних проблем і меліорації Національної академії аграрних наук України (Київ, Україна)
- Приходькіна Наталія Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
- Стахова Анжеліка Петрівна – старший викладач кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Турчинова Ганна Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Фесенко Андрій Олексійович - кандидат технічних наук, асистент кафедри кібербезпеки та захисту інформації Київського національного університету імені Тараса Шевченка. (Київ, Україна)
- Черненко Варвара Петрівна - кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри інформатики і вищої математики Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського (Кременчук, Україна)
- Чернуха Надія Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)
- Чумак Оксана Володимирівна - доктор економічних наук, доцент, науковий співробітник відділу статистики і аналітики вищої освіти Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики», (Київ, Україна)
- Шандра Наталія Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- Шеремет Інеса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Якимчук Аліна Юрївна - доктор економічних наук, професор, Академік економічних наук України, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Якимчук Олег Феодосійович - керівник групи білінгу Відділу бізнес-систем Департаменту інформаційних технологій ПРАТ «Рівнеобленерго» (Рівне, Україна)
- Яцишин Андрій Васильович - доктор технічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник Відділу цивільного захисту та інноваційної діяльності Державної установи «Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України» (Київ, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

© автори статей, 2024

© Видавнича група «Наукові перспективи», 2024

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Право»

Бурик М.М.

ГОСПОДАРСЬКІ ПРАВОВІДНОСИНИ, ЇХНЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ТА КЛАСИФІКАЦІЯ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

15

Гусаров К.В.

ПОЗИВАЧІ ТА ТРЕТІ ОСОБИ, ЯКІ ЗАЯВЛЯЮТЬ САМОСТІЙНІ ВИМОГИ ЩОДО ПРЕДМЕТУ СПОРУ У СПРАВАХ ПРО ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАПОДІЯНОЮ ВІЙНОЮ

28

Драган О.В.

ПРАВА ТА СВОБОДИ ГРОМАДЯН НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ : ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ

36

Дутов М.М., Сидоренко В.В.

СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕНЕРГЕТИЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

46

Зайкіна Г.М.

ЕЛЕКТРОННЕ ВРЯДУВАННЯ – СКЛАДОВА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ ДЕРЖАВИ

60

Кирдан Б.В.

МІЖНАРОДНІ ГАРАНТІЇ ТА ПІДХОДИ ЩОДО ВІДШКОДУВАННЯ (КОМПЕНСАЦІЇ) ШКОДИ ФІЗИЧНІЙ ОСОБІ ЗАВДАНОЇ ВНАСЛІДОК ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ

70

Кирдан Б.В., Чурпіта Г.В., Петровський А.В.

ПРОФСПІЛКИ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ЯК СУБ'ЄКТИ ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИН

80

Колосовський Є.Ю., Калюжна А.О., Матвієнко О.А.

ЗНАЧЕННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

90

Кузьменко О.В., Чорна В.Г., Зима В.М.

РОЗМЕЖУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ І ЛЮДСЬКОГО МИСЛЕННЯ

100

Лемик Р.Я.

ПІДСТАВИ ЗАЛУЧЕННЯ ТРЕТІХ ОСІБ, ЯКІ НЕ ЗАЯВЛЯЮТЬ САМОСТІЙНІ ВИМОГИ ЩОДО ПРЕДМЕТУ СПОРУ, ДО УЧАСТІ У СПРАВІ

111

- Мозоль Н.І.** **123**
НАРОДОВЛАДДЯ ЯК ПРИНЦИП ДЕМОКРАТИЧНОЇ СИСТЕМИ
- Пунда О.О., Арзянцева Д.А.** **132**
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ
- Ракул О.В.** **143**
ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА НАВЧАННЯ ОСІБ ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ З УРАХУВАННЯМ ЗАКОРДОННОГО ДОСВІДУ
- Сервецький І.В., Дем'яненко О.В.** **152**
ПОСИЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ДЕРЖАВНУ ЗРАДУ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ
- Сидоренко В.В.** **173**
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТВОРЕННЯ ТА ЛІКВІДАЦІЇ ГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРИСТВ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ
- Стрельченко О.Г.** **185**
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ «СМАРТ-МІСТО» НА ПРОЦЕСИ РОЗВИТКУ ВЕЛИКИХ УКРАЇНСЬКИХ МІСТ
- Чурікова І.В., Длугош Л.А.** **197**
ОСОБЛИВОСТІ ЕКТРАДИЦІЇ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ
- Чурпіта Г.В., Білянська Н.В.** **205**
ПРАВОВИЙ СТАТУС ЗАЯВНИКІВ ТА ТРЕТІХ ОСІБ, ЯКІ ЗАЯВЛЯЮТЬ САМОСТІЙНІ ВИМОГИ ЩОДО ПРЕДМЕТА СПОРУ (НА ПРИКЛАДІ СПРАВ, ЩО ВИНИКАЮТЬ ІЗ СІМЕЙНИХ ПРАВОВІДНОСИН, А ТАКОЖ СПРАВ ПРО ВИЗНАННЯ НЕОБГРУНТОВАНИМИ АКТИВІВ ТА ЇХ СТЯГНЕННЯ В ДОХІД ДЕРЖАВИ)
- Шумак І.О.** **215**
ВПЛИВ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ НА ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ І ЗАХИСТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

СЕРІЯ «Економіка»

- Tokar V.V., Palaguta K.O., Sashnova M.V.** **227**
THE INFLUENCE OF EUROPEAN INTEGRATION AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON THE DEVELOPMENT OF INFORMATION INFRASTRUCTURE IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

- Байцар А.Л., Манько А.М., Бродська Х.О.** 240
*СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНО-
ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ*
- Беззубко Л.В., Положенцев Д.В.** 248
ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА НАЦІОНАЛЬНІ ЕКОНОМІКИ
- Ватульов В.А.** 260
*СТВОРЕННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНТЕГРОВАНИХ СТРУКТУР ЯК НАПРЯМ
ОПТИМІЗАЦІЇ ОПОДАТКУВАННЯ МАЛИХ АГРОВИРОБНИКІВ*
- Винничук Р.О., Гончар М.Ф., Суфеляк М.І.** 268
*ОЦІНЮВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНИЙ
ПОГЛЯД*
- Глевацька Н.М., Осін Р.А.** 279
*ОСНОВНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ З БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
СТУДЕНТІВ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА*
- Грабарєв А.В., Мозгаллі О.П., Баранюк М.Р.** 292
*МОДИФІКАЦІЯ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ МОДЕЛІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ
У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ*
- Гриновець М.В., Русин-Гриник Р.Р., Фтемов Е.Ю.** 303
*ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ СИСТЕМ ІНФОРМАЦІЙНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В АГРОПІДПРИЄМСТВІ*
- Залізнюк В.П.** 316
СТРАТЕГІЧНІ АЛЬЯНСИ В МІЖНАРОДНОМУ ІТ-БІЗНЕСІ
- Ловкайтес В.С., Харчевнікова Л.С.** 325
*НОВА ПАРАДИГМА СТРАТЕГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УМОВАХ
ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ*
- Логоша Р.В., Кулакевич А.В.** 338
*ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МАРКЕТИНГОВОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ*
- Медвідь Г.С.** 350
*СТАЛИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ: КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ТА СУЧАСНІ
ОСОБЛИВОСТІ*
- Мікуліна М.О., Поливаний А.Д.** 363
*РОЛЬ НАДІЙНОСТІ ЕНЕРГЕТИЧНОГО ЗАСОБУ В ОПТИМІЗАЦІЇ СОБИ-
ВАРТІСТІ ВИКОНАННЯ АГРОРОБІТ АГРАРНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ*

- Онофрійчук О.П., Яковчук А.М., Сисюк В.І.** **375**
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
- Писаренко Н.В., Гуляєва Л.П., Ткаченко Я.С., Громоздова Л.В., Шолудченко С.В., Довгенко Я.О., Дербеньова Я.В., Рвач А.М.** **388**
ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ ТА ЄС НА ШЛЯХУ ДО ЧЛЕНСТВА В ЄС: ФІНАНСОВО-МАРКЕТИНГОВІ АСПЕКТИ
- Польова Л.В., Гуменюк Г.М.** **403**
ІНТЕРНЕТ-МАРКЕТИНГ В ГОТЕЛЬНІЙ СФЕРІ
- Правдюк М.В., Філіпов Р.В.** **415**
СУЧАСНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В УПРАВЛІНСЬКОМУ ОБЛІКУ
- Савченко В.М., Кононенко Л.В., Гай О.М.** **428**
ВИКОРИСТАННЯ СТАТИСТИЧНИХ МЕТОДІВ ТА ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ ДЛЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУБ'ЄКТІВ ФІНАНСОВОГО РИНКУ
- Селюченко Н.Є., Селюченко М.О., Брич М.В.** **437**
ОЦІНЮВАННЯ ВПЛИВУ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ В УКРАЇНІ НА РИНОК МОБІЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ
- Сотниченко Л.Л., Кузьменко К.М., Станєва Я.М.** **449**
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ ПОРТОВИМ СЕРВІСОМ В ГАЛУЗІ МОРСЬКОГО ТРАНСПОРТУ
- Статівка Н.В., Олійник Д.В., Надточій А.О.** **462**
ВІДДАЛЕНІ РОБОЧІ МІСЦЯ: СУТНІСТЬ, ПРИЧИНИ СТВОРЕННЯ, ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ
- Шекера С.С., Черноусова С.С., Саленко Л.Р., Швець Л.О.** **475**
РОЗВИТОК ІНКЛЮЗИВНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ТА КОМФОРТУ ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ

СЕРІЯ «Педагогіка»

- Mykolaiko V.V.** **486**
PREPARATION OF FUTURE PHYSICS TEACHERS FOR THE FORMATION OF STUDENTS' RESEARCH COMPETENCE
- Бутенко Н.С.** **498**
АЛГОРИТМІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ

- Волошина О.В.** 507
ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ В АГРАРНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
- Загородній С.П., Нагорняк С.В., Стозуб В.О.** 532
РОЗВИТОК КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ
- Канішевська Л.В.** 544
ДО ПИТАННЯ ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТАРШО-КЛАСНИКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ОПИТУВАННЯ
- Карімов І.К., Крилова Т.В., Карімов Г.І.** 553
МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 113 «ПРИКЛАДНА МАТЕМАТИКА» ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
- Коблик В.О.** 566
ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ТА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ
- Коваль Л.М.** 574
СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНИХ НАВИЧОК У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ДИЗАЙНУ
- Маринченко Є.О., Федорченко М.С.** 585
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
- Мешко А.М.** 597
МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЕКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
- Миколайко В.В.** 609
РЕЗУЛЬТАТИ ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДИЧНОЇ СИСТЕМИ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ НА БАЗІ РЕСУРСУ «ФІЗИКА. ЛЕГКО»
- Овчарук В.В., Головченко О.І., Романенко О.І., Кметюк Д.І., Єрема Д.В.** 621
ДИНАМІКА ПОКАЗНИКІВ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ВНТУ

- Орленко І.М., Букач М.М.** **634**
ВИХОВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗРІЛОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ У ПРОСТОРИ СОЦІАЛЬНОЇ ГРИ
- Охріменко З.В.** **646**
ПРОФОРІЕНТАЦІЙНІ ЗАСАДИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ УЧНІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ
- Прилипко В.М., Заверуха Ю.Г., Кушевська Н.М.** **655**
АКТУАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЮРИСТІВ В УКРАЇНІ
- Скасків Л.В., Ярова О.А., Стародуб Д.М.** **670**
ВИКОРИСТАННЯ ПРОБЛЕМНОГО МЕТОДУ НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ МАТЕМАТИКИ
- Тільняк Н.В.** **679**
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ БАКАЛАВРІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ НА ЗАСАДАХ КОМУНІКАТИВНО ЗОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ
- Фотинюк В.Г.** **693**
ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ ЗВО
- Хитрук В.І., Гончарук В.В., Кучай О.В., Кучай Т.П.** **704**
СИСТЕМА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН
- Цокур О.С., Бойчев І.І.** **713**
ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ З ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ УЧНІВ ЯК ПОКАЗНИК ЙОГО ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ Й СОЦІАЛЬНОЇ ЗРІЛОСТІ
- Чичук А.П., Біда О.А., Кучай Т.П., Декарчук Н.І.** **726**
ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЧНИХ ІДЕАЛІВ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ
- Шевель Б.О.** **736**
МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

СЕРІЯ «Техніка»

- Burda Yu.O., Pivnenko Yu.O., Cherednik A.D., Svyntarenko M.S.** 746
*THE MODERN TECHNOLOGICAL ANALYSIS RESEARCH INFLUENCE OF
INSTALLATION OF NOZZLES ON THE QUALITY OF COKE GAS
PURIFICATION*
- Havrysh V.M., Shovheniuk Yo.V., Mishcheriakova V.O.** 756
BUILDING A VISUALISATION DATA MODEL IN POWER BI
- Горбачук В.М., Ніколенко Д.І., Рибачок Д.О.** 765
ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЯ СУЧАСНИХ КРИТИЧНИХ ІНФРАСТРУКТУР
- Городиський Р.О., Ваврічен О.А., Стрельбіцький М.А.** 779
*ОЦІНКА ЗАГРОЗ ВИТОКУ ІНФОРМАЦІЇ ЧЕРЕЗ КАНАЛИ СУПУТНИКО-
ВОГО ЗВ'ЯЗКУ*
- Дмитрієнко О.О., Чміль Ю.П., Устименко Л.М.** 792
*ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНИХ ПІДХОДІВ ДО УПРАВЛІННЯ БАЗАМИ ДАНИХ В
СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМАХ*
- Євсєєва Н.О., Сухонос Р.Ф., Рябошапка Н.Є., Сметанко О.В.** 805
*ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ РОБОТИ СИСТЕМИ ОХОЛОДЖЕННЯ
4-ТАКТНОГО ДИЗЕЛЬНОГО ДВИГУНА*
- Кірей К.О.** 818
*ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ АВТЕНТИФІКАЦІЇ, АВТОРИЗАЦІЇ ТА ОБЛІКУ З
ВИКОРИСТАННЯМ RADIUS ПРОТОКОЛУ*
- Коваленко І.Г., Зінченко М.О., Яковчук О.В., Лазута Р.Р., Макаруч В.І.,
Мартинюк А.В., Драглиук О.В., Ковальчук Б.П., Волошин В.В.** 829
АНАЛІЗ ПЕРСПЕКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ БЕЗДРОТОВОГО ЗВ'ЯЗКУ
- Козубцов І.М., Сергієнко А.В., Самелюк В.П., Вороня С.М., Глобін А.В.** 842
*ТЕХНІЧНИЙ АСПЕКТ НАДІЙНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ВЕБІНАРІВ ДЛЯ
НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ НАУКОВИХ
ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ВІЙНИ*
- Корєхов А.О., Смолінський Ю.І.** 856
*СИСТЕМА РОЗШИРЕНОГО ТЕХНІЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ СИСТЕМИ
МАЩЕННЯ ДВИГУНА ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ПРИ ВАЖКИХ
УМОВАХ ЕКСПЛУАТАЦІЇ*
- Лучик С.Д., Лучик В.Є.** 867
*ЗАХИСТ ТА КІБЕРБЕЗПЕКА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ
В УМОВАХ ВІЙНИ*

Масесов М.О., Коваленко І.Г., Зінченко М.О., Яковчук О.В., Лазута Р.Р., 885
Мартинюк А.В., Драглиук О.В., Безносенко С.Ю., Савчук М.В.
МЕТОДИ КРИПТОГРАФІЧНОГО ЗАХИСТУ ТА АУТЕНТИФІКАЦІЇ В
МЕРЕЖАХ СТІЛЬНИКОВОГО ЗВ'ЯЗКУ

Михайлова Л.М., Думанський О.В. 899
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ЗЕЛЕНІЙ ЕНЕРГЕТИЦІ: ПЕРСПЕКТИВИ
ТА ВИКЛИКИ

Мірко І.В. 910
СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ
ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Носко С.В. 922
ГІДРОДИНАМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІЗОТЕРМІЧНОГО ПОТОКУ ПОЛІМЕРУ
У КАНАЛАХ ФОРМУВАЛЬНИХ МАШИН

Хондак І.І. 931
ПІДВИЩЕННЯ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ ПРИ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ЗАБРУДНЕННІ

СЕРІЯ « Фізико-математичні науки »

Verbitskiy V.G., Verbitskiy D.O. 945
SUPER-B TRANSISTORS IN MONOLITHIC INTEGRATED OPERATIONAL
AMPLIFIER TECHNOLOGY

Чайка А.І. 960
ПОШУК НАЙКОРОТШОГО ШЛЯХУ У МЕРЕЖІ СТВОРЕНОЇ НА ОСНОВІ
DOCKER-КОНТЕЙНЕРІВ

УДК 371.3:81'243

[https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-2\(30\)-507-531](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-2(30)-507-531)

Волошина Оксана Володимирівна кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української та іноземних мов, Вінницький національний аграрний університет, вул. Пирогова 3, корпус 5, м. Вінниця, 21000, тел.: (0432) 65-63-69, <https://orcid.org/0000-0002-7679-9555>

ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ В АГРАРНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Анотація. Інтенсивний розвиток міжнародних контактів, процеси глобалізації та інтеграції у світове співтовариство, науково-технологічний прогрес суттєво впливають на економіку і, як наслідок, на діяльність всіх агропромислових підприємств в нашій країні. Іншомовна підготовка працівників агропромислових підприємств в сучасних економічних умовах, передбачає оволодіння іншомовною комунікативною компетенцією, що обумовлює готовність випускників здійснювати іншомовну комунікацію в рамках загальнокультурного, професійного контексту в процесі ремонту та експлуатації агропромислового обладнання, вміння запроваджувати нові методи вирощування аграрних культур, працювати у міждисциплінарній команді. Внаслідок процесів інтеграції та глобалізації, що відбуваються на світовому ринку агропромислового сектору, значно змінилися умови роботи аграрних підприємств, що знизило ймовірність їх виходу на світовий ринок. На сьогоднішній день, спостерігається низький рівень сформованості загальних та професійних компетенцій у майбутніх фахівців агропромислового сектору економіки. Сучасні технології агропромислового сектору економіки засновані на міждисциплінарному підході, оскільки вони розробляються і реалізуються з урахуванням знань з різних галузей - хімії, фізики, геології, біології, екології, економіки та інформаційних технологій. Володіння працівниками агропромислових підприємств професійно-орієнтованою іноземною мовою стає однією з головних навичок, що дозволяють підприємствам інтегруватися у світову професійну спільноту. Необхідно орієнтувати іншомовну підготовку на формування тих навичок, які дозволять майбутнім фахівцям працювати у глобальному (міжкультурному, міжнаціональному, міждисциплінарному) контексті. Запропоновано більш розширену класифікацію, яка складається з наступних компетенцій: компетенції, що належать до самого фахівця як особистості, суб'єкта діяльності, спілкування; компетенції, що належать до соціальної взаємодії

фахівця та соціального середовища; компетенції, які стосуються практичної діяльності фахівців.

Ключові слова: професійна підготовка, агроном, аграрний заклад вищої освіти, іноземна мова.

Voloshyna Oksana Volodymyrivna Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Department of Ukrainian and Foreign Languages, Vinnytsia National Agrarian University, Pirogov St., 3, building 5, Vinnytsia, 21000, tel.: (0432) 65-63-69, <https://orcid.org/0000-0002-7679-9555>

PROFESSIONALLY-ORIENTED TRAINING OF STUDENTS IN AGRICULTURAL INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION IN THE PROCESS OF LEARNING A FOREIGN LANGUAGE

Abstract. Intensive development of international contacts, processes of globalization and integration into the world community, scientific and technological progress have a significant impact on the economy and, as a result, on the activities of all agro-industrial enterprises in our country. Foreign language training of employees of agro-industrial enterprises in modern economic conditions involves the mastery of foreign language communicative competence, which determines the readiness of graduates to communicate in a foreign language within the framework of a general cultural, professional context in the process of repair and operation of agro-industrial equipment, the ability to introduce new methods of growing agricultural crops, to work in an interdisciplinary team. As a result of the processes of integration and globalization taking place in the world market of the agro-industrial sector, the working conditions of agricultural enterprises have changed significantly, which has reduced the probability of their entry into the world market. To date, there is a low level of formation of general and professional competencies among future specialists of the agro-industrial sector of the economy. Modern technologies of the agro-industrial sector of the economy are based on an interdisciplinary approach, as they are developed and implemented taking into account knowledge from various fields - chemistry, physics, geology, biology, ecology, economics and information technologies. Proficiency in a professionally oriented foreign language by employees of agro-industrial enterprises becomes one of the main skills that allow enterprises to integrate into the global professional community. It is necessary to focus foreign language training on the formation of those skills that will allow future specialists to work in a global (intercultural, international, interdisciplinary) context. A more extended classification is proposed, which consists of the following competencies: competencies that belong to the specialist himself as an individual, subject of activity, communication; competencies related to the social interaction of the specialist and the social environment; competencies that relate to the practical activities of specialists.

Keywords: professional training, agronomist, agricultural institution of higher education, foreign language.

Постановка проблеми. Інтенсивний розвиток міжнародних контактів, процеси глобалізації та інтеграції у світове співтовариство, науково-технологічний прогрес суттєво впливають на економіку і, як наслідок, на діяльність всіх агропромислових підприємств в нашій країні. Зростання інноваційно-орієнтованих агропромислових підприємств сприяє збільшенню кількості іноземних інвесторів, впровадженню новітнього обладнання, технологій та методів. Глобалізація виробництва призводить до необхідності частішої взаємодії співробітників як усередині агропромислових підприємств, так і між їх підрозділами, філіями, підприємствами-партнерами, міжнародними відділами тощо.

Внаслідок глобальної взаємодії агропромислових підприємств на загальносвітовому рівні, виникає потреба у міжкультурній комунікації працівників, інтенсифікації взаємодії спеціалістів різного статусу та рівня компетентності. Застосування нових методів і технологій у агропромисловому секторі потребує знань та досвіду з різних галузей, що призводить до міждисциплінарної взаємодії на міжнародному рівні.

Сьогодні професійна діяльність агропромислових підприємств має міждисциплінарний, міжкультурний та міжнаціональний характер. Різноманітне (від локального до глобального) збільшення міжнародних контактів у сфері аграрного сектору підвищує значущість професійної комунікації як рідною, так і іноземною мовами. Іншомовна підготовка стає невід'ємною частиною професійної освіти в аграрних закладах вищої освіти, а володіння працівниками агропромислових підприємств іноземною мовою виступає як одна з головних навичок, що дозволяють підприємствам інтегруватися у світову професійну спільноту. В результаті, агропромисловий сектор стає все більш глобалізованим та інтегрованим.

У світлі сучасних вимог до майбутніх працівників агропромислових підприємств, професійна освіта носить компетентнісно-орієнтований характер, що реалізується в рамках компетентнісного та професійно-орієнтованого підходів. Іншомовна підготовка працівників агропромислових підприємств в сучасних економічних умовах, передбачає оволодіння іншомовною комунікативною компетенцією, що обумовлює готовність випускників здійснювати іншомовну комунікацію в рамках загальнокультурного, професійного контексту в процесі ремонту та експлуатації агропромислового обладнання, вміння запроваджувати нові методи вирощування аграрних культур, працювати у міждисциплінарній команді.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження літературних джерел та нормативних актів у галузі вищої освіти показало, що одним із

недоліків формування іншомовної компетенції студентів у сфері професійної комунікації є низький ступінь інтеграції іноземної мови з предметним змістом циклу дисциплін професійної підготовки. Крім того, спостерігається обмеженість кількості компетенцій, що формуються в процесі навчання іноземної мови, тоді як їх кількість повинна бути значно більшою за умови інтеграції з дисциплінами професійного циклу. Практика показує, що у вітчизняних аграрних закладах вищої освіти вивчення іноземної мови відбувається ізольовано від вивчення професійних дисциплін, тоді як за кордоном поширене інтегроване предметно-мовне навчання, при якому, частина дисциплін вивчається іноземною мовою та поєднує освітній процес з практичною підготовкою за рахунок одночасного вивчення змісту дисциплін та іноземної мови.

В сучасних працях українських науковців досліджується процес професійно-орієнтованої підготовки студентів в аграрних закладах вищої освіти у процесі вивченні іноземної мови. Публікації таких вчених, як Гончарук І.В., Юрчук Н.П. (2018) [6], Волошиної О.В. (2018) [3], присвячені дослідженням необхідності переорієнтації системи іншомовної підготовки студентів на основі професійно-орієнтованої комунікативної компетенції якісно нового рівня, та здатності до міжкультурної взаємодії - глобальної професійної іншомовної компетентності.

Актуалізація проблеми підвищення якості освіти випускників аграрних закладів вищої освіти на основі розвитку інтегративного підходу відображена у дослідженнях Ковальової К.В. (2017) [13]. Процес переорієнтації методів навчання та професійної підготовки, реорганізації форм та завдань навчання, технологічного забезпечення розглядаються у дослідженнях Гунько І.В., Волошиної О.В. (2021) [25], Кравця Р.А. (2017) [15]. Але, спостерігається недостатня кількість публікацій присвячених методам застосування професійно-орієнтованої підготовки студентів в аграрних закладах вищої освіти у процесі вивченні іноземної мови.

Мета статті. Метою статті є дослідження професійно-орієнтованої підготовки студентів в аграрних закладах вищої освіти у процесі вивчення іноземної мови.

Виклад основного матеріалу. Внаслідок процесів інтеграції та глобалізації, що відбуваються на світовому ринку агропромислового сектору, значно змінилися умови роботи аграрних підприємств, що знизило ймовірність їх виходу на світовий ринок. Одним із способів вирішення даної проблеми стало впровадження інновацій у роботу агропромислових підприємств, а це в свою чергу підвищує рівень зацікавленості нових інвесторів, що вимагає реалізації перспективних, високотехнологічних проектів в агропромисловому секторі економіки, до яких належать численні аграрні підприємства.

Агропромисловий сектор економіки нашої країни являється однією з провідних галузей, яка визначає сучасний стан та перспективи соціально-економічного розвитку. Розширення виробництва, збільшення закордонних підприємств на світовому аграрному ринку, впровадження інноваційного обладнання, та актуалізує необхідність у фахівцях даного профілю. В агропромисловому секторі економіки спостерігається нагальна необхідність у технічному персоналі, працівниках, інженерах [1, с. 23-24; 2, с. 33-35; 3, с. 31-33; 4, с. 339; 15, с. 446-447].

До того ж, значну роль відіграє фактор старіння кадрів, а підготовка кваліфікованих молодих фахівців потребує чималих витрат. В діяльності аграрних підприємств необхідне активне використання нових закордонних технологій, а саме, сільськогосподарської техніки, впровадженням новітніх методів, принципів роботи та управління персоналом. Що у свою чергу, активізує взаємодію з закордонними колегами, а отже, необхідність у збільшенні кількості вітчизняних спеціалістів, які володіють іноземною мовою професійного спрямування.

Змінився характер сприйняття іноземної мови і підвищився рівень значущості професійно-орієнтованої іншомовної складової в аграрних закладах вищої освіти. Недостатнє володіння професійно-орієнтованою іноземною мовою є причиною мовного бар'єру в роботі із закордонними колегами у процесі використання сільськогосподарського обладнання, що уповільнює виробничу діяльність, а отже, знижує конкурентоспроможність агропромислових підприємств [5, с. 206-208; 6, с. 78-80; 15, с. 446-447].

Дані зміни спричинили збільшення професійних вимог до фахівців агропромислових підприємств та переосмислення системи освіти, її змісту, мети, завдань та підходів до вивчення іноземної мови.

Агропромислові підприємства, у свою чергу, створюють умови для залучення, утримання та розвитку висококваліфікованих фахівців: розробляють положення з метою мотивації працівників до вивчення іноземної мови, що стимулює прагнення до підвищення результативності та ефективності виконуваних робіт, підвищення продуктивності праці, надає можливості для професійного зростання [7, с. 77-78; 8, с. 18-20; 20, с. 81-84].

На сьогоднішній день, спостерігається низький рівень сформованості загальних та професійних компетенцій у майбутніх фахівців агропромислового сектору економіки. А іншомовна підготовка вимагає формування у випускників аграрних закладів вищої освіти, нових якостей та додаткових навичок у рамках її реалізації, які дозволятимуть здійснювати ними професійну діяльність з урахуванням сучасних умов ринку праці та економіки [5, с. 206-208; 6, с. 78-80; 15, с. 446-447].

Основними професійними компетенціями, якими повинні володіти фахівці агропромислових підприємств є: організацією роботи структурних

підрозділів, діагностикою, поточним та капітальним ремонтом сільськогосподарського обладнання, розробкою та підготовкою ґрунту, знаннями у галузі економіки підприємства, основами менеджменту та володіння виробничою логістикою, основами юриспруденції, навичками процесів управління, основами дбайливого виробництва. Також, у діяльності агропромислових підприємств, найбільший попит мають фахівці з монтажу та технічної експлуатації сільськогосподарської техніки, методів розробки ґрунту, автоматизації виробничих процесів [9, с. 23-25; 10, с. 19; 20, с. 81-84].

Отже, сучасні вимоги до фахівців агропромислових підприємств актуалізують необхідність знання професійно-орієнтованої іноземної мови. Проте, на сьогоднішній день спостерігається досить низький рівень володіння іноземною мовою випускниками аграрних закладів вищої освіти. Відмічається, що найчастіше іноземна мова необхідна під час роботи з документацією (інструкціями, технологічною документацією тощо), з сільськогосподарським обладнанням (паспортами обладнання), з інноваційними технологіями вирощування аграрної продукції. Найбільший рівень складності спостерігається у роботі з документацією іноземною мовою та роботою із закордонним обладнанням. Виникає необхідність самостійного додаткового вивчення професійної сфери діяльності працівниками агропромислових підприємств, технологій, методів та пошуку необхідної інформації за допомогою іноземної мови [7, с. 77-78; 8, с. 18-20; 20, с. 81-84].

Нові прогресивні закордонні технології випереджають вітчизняні, змушують наші підприємства опановувати технологічні процеси, які застосовуються на світовому ринку агропромислового сектору. Що у свою чергу, вимагає від майбутніх фахівців агропромислових підприємств володіння високорозвиненими навичками самостійної діяльності, підкреслює вагомість особистості фахівців в умовах виробничої взаємодії та в галузі самостійної професійної діяльності. У зв'язку з цим збільшується необхідність в удосконаленні системи безперервної професійно-орієнтованої освіти та її значущість, а також у супроводі фахівців на різних етапах професійної діяльності.

Однак, на даному етапі розвитку освітнього процесу аграрні заклади вищої освіти зазнають труднощів, які спричинені діючими вимогами: освітньо-професійні програми не відповідають запиту зі сторони роботодавців у якості підготовки випускників. Так, якісні зміни у діяльності підприємств вимагають реформування системи професійно-орієнтованої освіти, яка неможлива без застосування методів підготовки кваліфікованих фахівців [9, с. 23-25; 10, с. 19; 20, с. 81-84].

Сучасні технології агропромислового сектору економіки засновані на міждисциплінарному підході, оскільки вони розробляються і реалізуються з урахуванням знань з різних галузей - хімії, фізики, геології, біології, екології,

економіки та інформаційних технологій. Вони вимагають застосування різногалузевих знань, які мають міждисциплінарний характер і нерівномірно розвиваються в різних країнах. Актуалізується завдання організації продуктивної міждисциплінарної співпраці на міжнародному рівні, використовуючи сучасні новітні розробки закордонних колег, а також практичний досвід діяльності агропромислових підприємств з інших країн, які здійснюють професійну комунікацію на різних рівнях професійної взаємодії: від локальної до глобальної (в залежно від потреби виробництва та поставлених завдань). Що у свою чергу, підкреслює вагомість міждисциплінарних та міжнародних взаємодій.

Володіння працівниками агропромислових підприємств професійно-орієнтованою іноземною мовою стає однією з головних навичок, що дозволяють підприємствам інтегруватися у світову професійну спільноту. В агропромисловому секторі економіки знання професійно-орієнтованої іноземної мови є невід'ємним компонентом фундаментальної складової професійної освіти та функціональної грамотності. Студенти повинні отримувати іншомовну підготовку на основі формування професійно-орієнтованої іншомовної компетентності, щоб у майбутньому могли безперешкодно виконувати професійну діяльність у міжнародній міждисциплінарній команді [11, с. 91-92; 12, с. 100-103; 21, с. 103].

Нові умови ведення господарської діяльності вимагають підготовки глобально-компетентних фахівців в аграрних закладах вищої освіти. Іншомовна підготовка має безліч переваг та можливостей в особистісному, загальнокультурному та професійному становленні та розвитку фахівців.

Необхідно орієнтувати іншомовну підготовку на формування тих навичок, які дозволять майбутнім фахівцям працювати у глобальному (міжкультурному, міжнаціональному, міждисциплінарному) контексті. Незважаючи на те, що процес навчання в аграрних закладах вищої освіти зумовлений інтеграцією науки і практичної діяльності, переважна більшість навчальних закладів здійснює підготовку фахівців для роботи у своїй місцевості. У зв'язку з цим виникає необхідність переорієнтації системи іншомовної підготовки на основі професійно-орієнтованої комунікативної компетенції, здатності до іншомовної взаємодії якісно нового рівня. Тобто, глобальної професійної іншомовної компетентності студентів на всіх рівнях професійної освіти [11, с. 91-92; 12, с. 100-103; 21, с. 103].

В роботах Гунько І.В., Волошиної О.В., Довгань Л.І., Ковальнової К.В., Кравця Р.А. [8; 9; 10; 11; 12; 13; 14; 15; 18; 20; 25] вивчення іноземної мови студентів в аграрних закладах вищої освіти представлено у контексті:

- розвитку особистісно-культурного, інтелектуального, пізнавального становлення;
- формування комунікативних навичок та умінь;

- формування професійних компетенцій;
- формування навичок професійної спрямованості.

На думку провідних фахівців [8; 9; 10; 11; 12; 13; 14; 15; 18; 20; 25], роботи яких присвячені дослідженням питання професійно-орієнтованої підготовки студентів, вагомого значення набуває рівень інтегрованого та технічного професійного навчання іноземної мови.

Професійно-орієнтована підготовка студентів здебільшого інтегрована із загально-технічними дисциплінами і недостатньо взаємопов'язана зі спеціальними дисциплінами та вузькоспеціалізованими професійними напрямками. Організація навчального процесу, їх форми та методи недостатньо відповідають практичним вимогам професійної галузі. Проблема ускладнюється ще й тим, що сучасна система освіти не враховує характерних особливостей агропромислового сектору економіки.

Організація навчального процесу в аграрних закладах вищої освіти орієнтована на підготовку фахівців, які володіють ключовими загальними та професійними компетенціями. До загальнокультурних компетенції ми можемо віднести здатності фахівців орієнтуватися у просторі культури, вони включають наступні складові: уявлення про наукову картину світу, знання основних наукових досягнень, уявлення про мистецькі цінності. Особливість загальнокультурних компетенцій у тому, що вони дають можливість випускникам закладів вищої освіти бути більш конкурентоспроможними на ринку праці, успішно реалізувати себе у різних сферах діяльності, у тому числі - не пов'язаних із отриманою у закладі вищої освіти спеціальністю. До змісту загальнокультурної компетенції входять узагальнені методи ведення діяльності, що дозволяють фахівцю опановувати культурні зразки та створювати нові. Загальнокультурні компетенції студентів є важливою особистісно-професійною характеристикою. Практика свідчить про те, що несформованість загальнокультурних компетенцій гальмує особистісне зростання студентів та впливає на ефективність всього навчально-освітнього процесу [11, с. 91-92; 12, с. 100-103; 21, с. 103].

Професійні компетенції - це готовність та здатність доцільно діяти відповідно до вимог професійного виконання обов'язків, методично-організовано та самостійно вирішувати професійні завдання та проблеми, а також самостійно оцінювати результати своєї діяльності [13, с. 47-49; 14, с. 113; 15, с. 446-447; 25, с. 77-79].

Отже, формування компетенцій здійснюється за рахунок компетентнісного та професійно-орієнтованого підходів, що являється обов'язковою складовою підготовки фахівців.

На думку провідних фахівців [8; 9; 10; 11; 12; 13; 14; 15; 18; 20; 25] наведені підходи повинні реалізовуватися з урахуванням таких принципів:

- вища освіта повинна базуватися на знаннях, навичках та вміннях, що потребує володіння певними інструментами досягнення необхідного результату,

студенти повинні отримувати конкретні навички, які застосовуватимуть у професійних ситуаціях;

- процес навчання повинен мати виключно професійно-пріоритетну спрямованість, знання повинні мати довгостроковий і витриманий часом характер, отримані знання повинні бути інструментом для вирішення завдань і проблем у майбутній професійній діяльності, комплекс отриманих знань повинен бути практично-орієнтованого характеру з інтеграцією дисциплін, діяльності студентів, форм та методів навчання.

Таким чином, компетентнісний підхід спрямований на діяльнісний характер освіти, що передбачає інтеграцію фундаментальної та професійно-орієнтованої підготовки студентів.

І тому, ми можемо запропонувати більш розширену класифікацію, яка складається з наступних компетенцій:

- компетенції, що належать до самого фахівця як особистості, суб'єкта діяльності, спілкування;

- компетенції, що належать до соціальної взаємодії фахівця та соціального середовища;

- компетенції, які стосуються практичної діяльності фахівців.

Рекомендована класифікація компетенцій:

- компетенції, що належать до самого фахівця як особистості, суб'єкта діяльності, спілкування (стан здоров'я, ціннісно-смиислової орієнтації у світі, інтеграції, громадянської позиції, самовдосконалення, саморегулювання, саморозвитку, особистісної та предметної рефлексії, сенсу життя, професійного розвитку, іншомовного розвитку, володіння культурою рідної мови);

- компетенції, що належать до соціальної взаємодії фахівця та соціального середовища (соціальна взаємодія, спілкування);

- компетенції, які стосуються практичної діяльності фахівців (професійна діяльність, пізнавальна діяльність, інформаційні технології).

Відповідно до запропонованої класифікації, кожна компетенція складається з трьох рівнів: індивідуального (компетенції, що належать до самого фахівця, фахівця як особистості, суб'єкта діяльності, спілкування), професійного (компетенції, що належать до діяльності фахівця) та інтегративного (компетенції, що належать до соціальної взаємодії фахівця та соціального середовища).

Міжнародна система професійної освіти спрямована на активну роботу з формування у майбутніх фахівців аграрної галузі не тільки навчальних та професійних компетенцій, але й особистісних характеристик, що дозволяють їм адаптуватися до швидкої змін вимог ринку праці. Основними з яких являються гуманітарні навички, а саме, вміння працювати в багатопрофільній команді, володіння прийомами ефективної аргументації та комунікативною компетенцією в цілому, вміння розуміти професійну та етичну відповідаль-

ність у практичній роботі, аналізувати та критично мислити в рамках прийнятих рішень, керувати працівниками та розуміти необхідність навчання протягом всього життя [16, с. 136-140; 17, с. 189-190; 18, с. 210-211; 19, с. 28-31; 25, с. 77-79].

Наведені навички являються важливими, оскільки саме нездатність фахівців аграрної галузі усвідомити етичні та глобально-людські наслідки своїх дій, не володіння прийомами аргументації, технологіями узгодження та прийняття рішень, призводить до погіршення якості роботи на підприємствах.

Орієнтація освіти на оволодіння студентами ключовими компетенціями, які допоможуть йому працювати у глобалізованому світі, має здійснюватись спочатку на рівні професійної комунікації. Така позиція, на думку ряду вчених [8; 9; 10; 11; 12; 13; 14; 15; 18; 20; 25], може стати вирішенням проблеми підготовки фахівців аграрної галузі з урахуванням сучасних потреб соціуму та ринку праці. Дослідження щодо вирішення проблеми впровадження нової парадигми в систему професійної підготовки ведуться у всьому світі.

Розвиток професійної технічної комунікації в аграрних закладах вищої освіти підтверджує зростаючий інтерес до комунікативної компетенції фахівців аграрної галузі. Професійна та технічна комунікація, на рівні дисциплін у закладах вищої освіти - це певне зведення знань та умінь, що сприяють ефективному спілкуванню фахівців аграрної галузі у професійному середовищі через різні форми письмової та усної комунікації. При цьому, особливий акцент робиться на використанні простої та зрозумілої мови для опису складних професійних ситуацій. Особливу увагу при вивченні іноземної мови необхідно звертати на характерні особливості професійного спілкування фахівців аграрної галузі, до яких ми можемо віднести, спілкування з колегами на підприємстві, підлеглими, клієнтами, споживачами, керівниками, роботодавцями, партнерами [11, с. 91-92; 12, с. 100-103; 21, с. 103].

На сьогоднішній день, вітчизняна професійна освіта пов'язана з іншомовною підготовкою, орієнтованою на іншомовну комунікацію, оскільки в умовах глобалізації саме професійно-орієнтована іншомовна комунікація являється основним фактором, який дозволяє підприємству інтегруватися у світову професійну спільноту. Недостатнє володіння іноземною мовою - свого роду бар'єр для освоєння сучасних аграрних технологій, що уповільнює професійного та економічного розвитку. І тому, вміння здійснювати професійно-орієнтовану іншомовну комунікацію являється пріоритетним напрямком в навчальній діяльності аграрних закладів вищої освіти.

Важливим моментом в навчальній діяльності аграрних закладів вищої освіти являється організація професійно-орієнтованого змісту освіти. У результаті організації змісту навчання професійної спрямованості встановлюється двосторонній процес взаємозв'язку іноземної мови та змісту майбутньої професії. В результаті у майбутніх фахівців аграрної галузі

розвиваються знання іноземної мови в галузі вузької спеціалізації, особисті якості, культура мови, що вивчається, а також вони набувають навичок професійної взаємодії [20, с. 81-84; 21, с. 103].

Останніми роками професійно-орієнтоване навчання іноземної мови у агропромисловому секторі економіки вважалося пріоритетним напрямком у сфері модернізації освіти. Можливість поглянути на навчання іноземної мови під іншим кутом зору, дала перспективу розглядати її не тільки як засіб розвитку іншомовної комунікативної компетенції для студентів, але і як засіб інтеграції спеціального та мовного знання. Така позиція переносить акцент із володіння комунікативною іноземною мовою на здатність вирішувати професійні завдання іноземною мовою.

В наукових працях [8; 9; 10; 11; 12; 13; 14; 15; 18; 20; 25], зазначено, що іноземна мова в сучасній світовій системі освіти може розглядатися не тільки як засіб вирішення мовних завдань, але й як засіб вирішення соціальних та професійних завдань].

На даному етапі розвитку вітчизняна професійна освіта носить компетентнісний характер, тобто, метою освіти є сформувати загальні та професійні компетенції у фахівців аграрної галузі. Іншомовна підготовка являється складовою професійної підготовки, і є багаторівневим процесом у контексті безперервної освіти. Іншомовна підготовка носить міждисциплінарний характер і передбачає формування всебічно розвиненої інтелектуальної особистості, яка має високу загальну та професійну культуру, внаслідок чого в процесі вивчення іноземної мови також передбачається формування загальних та професійних компетенцій [13, с. 47-49; 14, с. 113; 15, с. 446-447; 25, с. 77-79].

Основна мета навчання іноземної мови в аграрних закладах вищої освіти - це формування іншомовної комунікативної компетентності, одним із основних завдань якої є залучення студентів до процесу самостійного освоєння особистісно-значущого змісту професійно-орієнтованої мовної підготовки, а також визначення ними за допомогою викладачів індивідуального опанування даного змісту.

У структурі комунікативної компетентності виділяється від двох до шести і більше компонентів, серед яких лінгвістична компетенція, мовленнєва компетенція, тематична компетенція, соціокультурна компетенція, компенсаторна компетенція, навчальна компетенція [11, с. 91-92; 12, с. 100-103; 21, с. 103].

У процесі професійного спілкування (у широкому значенні) проявом рівня професіоналізму фахівців аграрної галузі вважається організація комунікативної професійної діяльності, що забезпечує ефективну організацію професійної діяльності, спрямовану на досягнення завдань через уміння професійного спілкування [13, с. 47-49; 14, с. 113; 15, с. 446-447; 25, с. 77-79].

Так, в роботах Гунько І.В., Волошиної О.В., Довгань Л.І., Ковальової К.В., Кравця Р.А. [8; 9; 10; 11; 12; 13; 14; 15; 18; 20; 25] визначено професійну іншомовну комунікативну компетентність як здатність вирішувати професійні завдання задля досягнення певного результату в умовах зміни умов ведення господарської діяльності.

Також, поняття професійної комунікативної компетентності являється інтегративною якістю особистості, заснована на самосвідомості студентів у необхідності становлення професійної мовної компетентності, основою якої є розумова діяльність, спрямована на формування умінь оперувати професійними термінами та поняттями, у тому числі іншомовними, професійного характеру за допомогою різноманітних мовних засобів, бути висококомунікативними та здатними здійснювати когнітивну, креативну та професійну діяльність в іншомовному середовищі. Професійна комунікативна компетентність являється особистісною якістю, що забезпечує можливість здійснювати ефективно професійне спілкування іноземною мовою у професійній сфері на основі сформованої комунікативної компетенції та професійних знань, умінь та навичок.

Професійна іншомовна комунікативна компетентність спрямована на розвиток практичних комунікативних навичок у рамках тих функцій, які вона виконує: інформаційної (запит інформації, повідомлення інформації, сприйняття та розуміння інформації, що сприймається), регулятивної (спонукання до чогось, порада, договір, сприйняття спонукання і реакція на нього), емоційно-оціночної (вираз думки, оцінки, почуття, емоції, переконання, задоволення або невдоволення), етикетної (звернення, початок розмови, вираження інтересу до співрозмовнику, підтримка розмови, закінчення розмови, привітання, подяка).

Таким чином, професійна комунікативна компетентність входить до складу комунікативної компетентності та розуміється як здатність ефективно вести комунікацію та вирішувати завдання засобами іноземної мови. Таке визначення зосереджує увагу комунікації, а професійна складова відходить до другого плану.

Проаналізувавши дослідження згаданих нами вчених, ми схилиємось до моделі професійної іншомовної комунікативної компетентності, відповідно до якої дана компетенція складається з трьох компонентів, які вимагають оволодіння відповідними компетенціями (лінгвістичною, мовленнєвою, соціальною), виконують певну комунікативну функцію (регулятивну, етичну, інформаційну, емоційно-оцінну). Успішна реалізація комунікативних функцій цієї компетентності призводить до оволодіння комунікативними навичками.

Таким чином, професійну іншомовну комунікативну компетентність можна узагальнити у наступному вигляді:

1. Компоненти:

- лінгвістичний (володіння засобами мовної комунікації);

- професійний (володіння професійними компетенціями);
- культурологічний (знання про партнерів комунікації та про все те, що притаманне для іншої країни) [16, с. 136-140; 17, с. 189-190; 18, с. 210-211; 19, с. 28-31; 25, с. 77-79].

2. Компетенції, що лежать в основі компонентів:

- лінгвістична;
- мовленнєва;
- тематична;
- соціокультурна;
- навчальна;
- компенсаторна [20, с. 81-84; 21, с. 103].

3. Комунікативні функції:

- регулятивна;
- етикетна;
- інформаційна;
- емоційно-оцінювальна [22, с. 158-161; 23, с. 1326-1329].

4. Комунікативні навички, що формуються в процесі реалізації комунікативних функцій:

- заохочування до чого-небудь, прохання про щось, порада, договір про що-небудь, сприйняття спонукання і реакція на нього;
- звернення, початок розмови, вираження інтересу до співрозмовника, підтримка розмови, закінчення розмови, привітання, подяка;
- запит інформації, повідомлення інформації, сприйняття та розуміння інформації, що сприймається;
- висловлювання думки, оцінки, почуття, емоції, переконання, задоволення або невдоволення [24, с. 19; 25, с. 77-79].

Реалізації компетентнісного підходу професійної освіти в межах вивчення іноземної мови в аграрних закладах вищої освіти являється недостатнім, оскільки рівень володіння іноземною мовою за результатом навчального процесу не відповідає вимогам сучасної глобалізації в аграрній галузі, яка вимагає міжкультурної, міждисциплінарної та міжнаціональної взаємодії фахівців. А це означає, що студенти не здатні проводити професійну діяльність в сучасних умовах. І тому, потрібен пошук нових підходів до освіти та ретельне вивчення сучасної умов діяльності в агропромисловому секторі економіки. Іншомовна підготовка в галузі професійної освіти повинна забезпечувати той рівень володіння іноземною мовою, який допомагатиме реалізовувати інші, немовні компетенції, бути інструментарієм для вирішення професійних завдань іноземною мовою, здійснювати самостійне навчання та розвиток, а також вести міжнародні контакти та здійснювати ефективну професійну діяльність у умовах глобалізації.

Тому, актуалізується нагальна необхідність у формування нової глобальної професійної іншомовної компетентності, що охоплює всі види глобальної комунікативної діяльності сучасного фахівця аграрної галузі, що враховує міждисциплінарний характер роботи, міжкультурну та міжнаціональну взаємодію працівників аграрних підприємств [5, с. 206-208; 6, с. 78-80; 15, с. 446-447].

У розвитку глобальної професійної іншомовної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі зацікавлені самі студенти (це забезпечує їх мобільність і конкурентоспроможність), агропромислові підприємства (поліпшується кадровий потенціал, зростають можливості підприємства, скорочуються витрати на ремонт сільськогосподарської техніки та обладнання, підвищується здатність конкурувати з іншими виробництвами як у країні, та і в усьому світі, розширюються виробничі можливості, підвищується конкурентоспроможність у країні та світі, оптимізуються витрати, підприємство виводиться на новий міжнародний рівень), аграрні заклади вищої освіти (поліпшується підготовка випускників, збільшується відсоток їх працевлаштування, зростає престиж).

У процесі адаптації до сучасних глобальних процесів на світовому ринку праці закордонними колегами виділено окрему категорію - глобальну компетентність. Глобальна компетентність обумовлює володіння такими навичками, як знання іноземних мов, здатність виконувати професійну діяльність у міждисциплінарній команді, міжнародному просторі, володіння культурою, толерантністю тощо [26, с. 128-131; 27, с. 237].

Міжкультурна компетентність має важливе значення в умовах глобалізації агропромислового сектору економіки, оскільки це здатність адекватного освоєння культурних цінностей інших народів, а глибина та ефективність цієї взаємодії визначає взаємну зацікавленість партнерів один в одному, можливість задоволення ними своїх потреб та запитів, ступінь їхньої готовності брати участь у діалозі культур. В основу міжкультурної компетентності закладено культурну ідентичність, що представляє собою усвідомлення прийняття індивідом культурних цінностей, мови, норм і правил поведінки, властивих її рідній культурі та формують її ціннісні відношення до самого себе, до інших людей, до суспільства та світи в цілому. Культурна ідентичність ґрунтується на поділі представників усіх культур на своїх та чужих, що визначає її сприйняття співрозмовниками з різними культурами з позиції установок та норм власної культури.

Також, міжкультурна компетентність являється здатністю ефективно та адекватно виконувати діяльність у міжкультурних ситуаціях. Дане визначення відображає два аспекти. Перший - це підсумкова мета міжкультурної компетенції, яка передбачає здатність реагувати будь-які ситуації міжкультурного характеру. Це означає, що фахівець має взаємодіяти із

представниками інших культур. Другим аспектом є особисте ставлення до ситуацій, з якими доводиться зіштовхуватися фахівцю [28, с. 564-570; 2, с. 33-35].

В процесі формування міжкультурної компетентності відбувається на індивідуальному та інтерактивному рівні. Освоювання індивідуального рівня зосереджується на особистісній основі, де студент повинен вміти показати основні знання, якості, навички, (два останніх можуть виявлятися і на другому рівні). Освоївши дані навички, студент переходить на другий рівень - інтерактивний, де з'являються учасники комунікації та необхідність діяти. Обидва кроки другого рівня мають різні аспекти, де компетентність реагувати зосереджена на внутрішніх процесах, тоді як конструктивна взаємодія зосереджена на зовнішніх процесах. Внутрішні процеси можуть призвести до переоцінки власного та чужого способу мислення, дії. Зовнішні процеси є основною метою, оскільки вони спрямовані на досягнення спільних цілей у відповідній ситуації [29, с. 82-90; 30, с. 48-60; 31, с. 96-100; 32, с. 326-330; 33, с. 8-12].

Таким чином, формування рівнів міжкультурної компетентності визначається за етапами:

1. Індивідуальний:

- відношення та особисте позиціонування (здатність оцінювання різноманіття та відмінності, толерантність);
- компетентність діяти (здатність вирішувати конфліктні ситуації, компетентність розмірковувати) [29, с. 82-90; 30, с. 48-60; 31, с. 96-100; 32, с. 326-330; 33, с. 8-12].

2. Інтерактивний:

- компетентність реагувати (конструктивна взаємодія);
- здатність співчувати, здатність перетворювати, посилаючись на структуру (здатність досягати мети, здатність дотримуватися правил та не порушувати їх) [1, с. 23-24; 2, с. 33-35; 3, с. 31-33; 4, с. 339; 15, с. 446-447].

Отже, проаналізувавши важливі аспекти міжкультурної компетентності, можна виділити чотири основні складові:

- особиста мотивація та ставлення до речей (розуміння своєї професії у глобальному контексті);
- знання культури та здатність вести діалог, а також вирішувати проблеми (етична сторона комунікації);
- здатність адекватно реагувати (внутрішня реакція);
- здатність конструктивно взаємодіяти (зовнішня реакція, яка передбачає роботу у колективі) [5, с. 206-208; 6, с. 78-80; 15, с. 446-447].

Ми можемо виділити основні характерні риси глобально компетентних фахівців аграрної галузі:

- усвідомлення глобальних політичних та соціальних проблем;
- розуміння проблем своєї та інших культур;

- розуміння глобалізованої природи аграрної освіти;
- знання міжнародного ринку праці та управління робочими місцями;
- розуміння міжнародного бізнесу, економіки та світового ринку;
- компетентність у застосуванні професійних рішень у глобальному контексті [9, с. 23-25; 10, с. 19; 20, с. 81-84].

Також, до даного переліку, ми можемо окремо додати знання та розуміння етичних аспектів міжкультурного спілкування, які стосуються різних культур проблеми та являються результатом національних відмінностей, бути учасником етнічної чи культурно різноманітної команди, здатність ефективно спілкуватися з представниками різних національностей та культур, знання глобальних і політичних та соціальних проблем, розуміння глобалізованого характеру аграрної освіти, наявність знань міжнародного ринку праці та управління робочим процесом, розуміння характерних особливостей міжнародного бізнесу, економіки та світового ринку.

Основними характерними рисами глобально компетентних фахівців аграрної галузі є:

- цінують інші культури;
- мають можливість спілкуватися у міжкультурному контексті;
- досвідчені у роботі та управлінні командою з етнічною та культурною різноманітністю;
- можуть ефективно вирішувати етичні проблеми, що є результатом культурних чи національних відмінностей;
- мають досвід роботи у агропромисловому секторі економіки в глобальному аспекті [11, с. 91-92; 12, с. 100-103; 21, с. 103].

Асоціаціями аграрних підприємств складено двоетапні системи гарантій якості підготовки, які формують узгоджені критерії сертифікації глобально-компетентних фахівців аграрної галузі. Відповідно до них, гарантується якісна підготовка випускників та здійснюється суспільно-професійне спрямування освітніх програм в аграрних закладах вищої освіти. Асоціації аграрних підприємств являються незалежною сторонньою владою, яка допомагає удосконалювати навчальні плани у закладах вищої освіти. Даними асоціаціями рекомендується з одного боку, як навчальні плани мають бути розроблені, і з іншого - які результати навчальної діяльності та знання у студентів повинні бути. Однак у різних країнах позиціонуються різні погляди на це питання [1, с. 23-24; 2, с. 33-35; 3, с. 31-33; 4, с. 339; 15, с. 446-447].

Аналіз вимог до глобально компетентних фахівців аграрної галузі показав, що немає єдиного списку характеристик, якими вони повинні володіти. Однак, нами виявлено п'ять найважливіших компонентів, на яких ґрунтується професійна діяльність глобально компетентного фахівця аграрної галузі та володіння якими дозволить йому безперешкодно працювати у міждисциплінарному, міжнародному, міжкультурному та міжнаціональному

професійному просторі. Професійна комунікація, здійснювана у межах виділених компонентів, являється основою глобальної професійної іншомовної компетентності.

Основні компоненти професійної комунікації та їх зміст:

1. Комунікативні здібності та навички професійного спілкування в умовах міжкультурної взаємодії:

- здатність вирішувати різноманітні комунікативні завдання;
- вміння використовувати мовний етикет;
- здатність організовувати необхідний вид спілкування;
- здатність вести бесіду, співбесіду, ділову розмову, суперечку, полеміку, дискусію, дебати, диспут, круглий стіл, ділову нараду, переговори;
- здатність описувати, порівнювати, доводити та обґрунтовувати, критикувати та спростовувати, аргументувати та переконувати, погоджуватися, відмовлятися;
- володіння всіма видами усного та письмового мовлення (звіти, огляди, схеми, презентації, листування, телефонні переговори, проекти) та ефективне використання їх;
- здатність використовувати різні методи та форми з метою ефективного спілкування;
- здатність трансформувати інформацію;
- здатність уникати негативних тем, конфліктних ситуацій, тем-табу, а також враховувати культурні особливості спілкування;
- здатність вести комунікацію чи вислуховувати співрозмовника;
- здатність дотримуватися культури професійної мови;
- здатність здійснювати комунікацію в міжнародному та міжкультурному просторі [5, с. 206-208; 6, с. 78-80; 15, с. 446-447].

2. Здатність до постійного самонавчання та саморозвитку за допомогою іноземної мови в галузі професійної взаємодії:

- здатність до самоосвіти за допомогою іноземної мови;
- здатність до саморозвитку за допомогою іноземної мови;
- здатність знаходити необхідну інформацію за допомогою іноземної мови;
- знання та здатність застосування різноманітних методів пошуку інформації;
- знання та здатність застосування технологій пошуку та збору професійно-спрямованого матеріалу в різних базах даних (бібліотечних та електронних);
- здатність виконувати дослідницьку діяльність;
- здатність вивчати та застосовувати інновації у професійній сфері діяльності;
- здатність застосовувати сучасні інформаційні технології [29, с. 82-90; 30, с. 48-60; 31, с. 96-100; 32, с. 326-330].

3. Здатність до критичного мислення в галузі іншомовної професійної взаємодії:

- здатність виділяти необхідну інформацію в іншомовному середовищі;
- здатність аналізувати, інтерпретувати та неупереджено оцінювати у професійному іншомовному середовищі;
- здатність мислити творчо у професійному іншомовному середовищі;
- здатність робити висновки за допомогою іноземної мови;
- здатність виділяти спільне із приватного та приватне із загального, узагальнювати, проводити аналогії, упорядковувати, групувати, порівнювати за допомогою іноземної мови;
- здатність встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, взаємозв'язки, послідовність у професійному іншомовному середовищі;
- здатність синтезувати теорію та практику у професійному іншомовному середовищі;
- здатність прогнозувати у професійному іншомовному середовищі;
- здатність розставляти пріоритети у професійному іншомовному середовищі;
- здатність критикувати за допомогою іноземної мови;
- здатність адекватно реагувати у неординарних, критичних ситуаціях іншомовного середовища;
- здатність спиратися на широкі критерії інтелектуальності, такі як ясність, правдоподібність, точність, значимість професійному іншомовному середовищі [13, с. 47-49; 14, с. 113; 15, с. 446-447; 25, с. 77-79].

4. Здатність та готовність до професійної взаємодії у іншомовному середовищі:

- здатність бути учасником, або лідером міжкультурної команди;
- здатність конструктивно взаємодіяти;
- здатність брати ініціативу;
- знання сучасного ринку праці та економіки;
- здатність приймати рішення;
- здатність вести переговори із представниками інших підприємств;
- здатність впевнено працювати в інноваційному середовищі;
- здатність вирішувати професійні завдання та проблеми;
- здатність вирішувати конфлікти;
- здатність працювати у багатопрофільній команді;
- знання різнопланових дисциплін та вміння синтезувати їх з метою застосування у професійній сфері діяльності;
- здатність до співпраці [5, с. 206-208; 6, с. 78-80; 15, с. 446-447].

5. Здатність до толерантної міжкультурної взаємодії у професійній сфері:

- здатність здійснювати професійну діяльність у міжкультурному середовищі;

- здатність бути толерантним у процесі професійної взаємодії;
- здатність дотримуватися особистого та корпоративного простору;
- здатність дотримуватися норм поведінки;
- дбайливе відношення до навколишнього середовища;
- здатність поступатися;
- здатність знаходити компроміс;
- знання етичних аспектів міжкультурного спілкування та здатність застосовувати їх у професійному контексті;
- усвідомлювати вагомість проблем у глобальному контексті та вирішувати їх;
- здатність цінувати інші культури;
- усвідомлювати вплив своєї професійної діяльності на суспільство, промисловість, природу та економіку у глобальному контексті;
- знання глобальних політичних, економічних та соціальних проблем;
- здатність брати відповідальність у прийнятті професійних рішень;
- здатність формувати комплексне уявлення про основні напрямки, переваги, тенденції в сучасній аграрній галузі в країні та на світовому ринку;
- здатність вирішувати проблеми, пов'язані з національними та культурними відмінностями;
- здатність конкурувати та співпрацювати у міжкультурному просторі;
- розуміння проблем своєї та інших культур [11, с. 91-92; 12, с. 100-103; 21, с. 103].

Отже, здатність до опанування нових знань та застосування інновацій виступає основним фактором розвитку та конкурентоспроможності будь-якої країни. Освіта - основний елемент інфраструктури, що стає дедалі глобальнішою, та впливає на ринок праці. Основною метою сучасних аграрних закладів вищої освіти являється підготовка висококваліфікованих фахівців, відповідних вимогам ринку.

Досягнення стратегічної мети базується на інтеграції практичної та фундаментальної підготовки, управлінні та розвитку особистості як найважливіших факторів економічного зростання, інтегрованого в науково-освітній та економічний простір. Аграрні заклади вищої освіти повинні здійснювати підготовку конкурентоспроможних, соціально та професійно мобільних фахівців. У новому просторі професійної освіти, що формується, здійснюється пошук таких методів навчання, які дозволили б закладу освіти враховувати інноваційний характер агропромислового сектору економіки, адекватно реагувати на зміни, що відбуваються у світі, відповідати новим викликам суспільства.

Висновки. Навчальний процес в сучасних аграрних закладах вищої освіти не враховує модернізації, що відбувається на світовому ринку праці, який спрямований на формування професійно-орієнтовану підготовку

фахівців аграрної галузі, та необхідністю локального виробництва. Міжнародна освітня спільнота вимагає формування таких навичок, які дозволять випускникам аграрних закладів вищої освіти здійснювати ефективну професійну діяльність в умовах глобалізації агропромислового сектору економіки, а саме: у міжнародному, міжкультурному та міждисциплінарному професійному середовищі, розвитку глобальних компетентностей.

Відповідно до наведених характеристик професійних функцій професійно-орієнтованих фахівців аграрної галузі, та вимог до їх функціональної придатності, ми можемо охарактеризувати професійно-орієнтовану підготовку фахівців аграрної галузі, як здатність майбутнього (або працюючого спеціаліста) ефективно та безперешкодно використовувати іншомовні знання, навички та вміння в режимі іншомовного середовища для вирішення основних комунікаційних, та професійних завдань, успішно та етично-коректно співпрацювати в умовах професійної міжнаціональної взаємодії, бути учасником або лідером міждисциплінарних міжнародних проектів, мислити критично та мобільно реагувати у будь-якій ситуації професійної міжкультурної взаємодії, а також бути готовим до професійного саморозвитку в галузі міжнаціональної комунікації протягом усього життя.

Література:

1. Волошина О.В. Кравчук Л.В. Актуальність вивчення іноземної мови в умовах глобалізації освітнього простору. *Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мільтилінгвальному просторі*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. 22 листопада 2018 р. Вінниця, 2018. С.22-24.

2. Волошина О.В, Попенко Ю.В. Ігрові методи, як засіб вивчення іноземної мови. *SworldJournal*. 2020. № 4, Болгарія, р.31-39.

3. Волошина О.В. Використання інтерактивних технологій для формування естетичного смаку у студентів ВНЗ з засобами іноземних мов. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2018. Вип. 151. Том 1. С. 30-33.

4. Волошина О.В. Використання мультимедійних технологій у вивченні іноземних мов у закладах вищої освіти. *Актуальні питання теорії та практики в галузі права, освіти, соціальних та поведінкових наук*: матеріали Міжн. наук.-практ. конф. 23-24 квітня 2020 р. м. Чернігів, 2020. С. 338-340.

5. Волошина О.В. Іншомовна комунікативна компетентність студентів-аграріїв у незалежній Україні. *Збірник наукових праць «Сільське господарство та лісівництво»*. 2017. № 6. Том 2. С. С. 204-212.

6. Гончарук І.В., Юрчук Н.П. Організація єдиного електронного науково-освітнього простору сучасного університету. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2018. № 12. С. 75-87.

7. Гріщенко І.В. Цілі та завдання кейс-методу при викладанні курсу «Державний фінансовий контроль». *Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія*: матеріали міжвузівського вебінару. 31 березня 2017 р. Вінниця, 2017. С. 76-78.

8. Гунько І.В., Волошина О.В. Практичне застосування ділової гри при вивченні іноземної мови в умовах навчально-науково-виробничого комплексу «Всеукраїнський науково-навчальний консорціум». *Науковий журнал «Інноваційна педагогіка»*. 2021. Вип. 35. С. 17-21.

9. Довгань Л.І. Використання тестів у навчанні іноземної мови студентів немовних вищих навчальних закладів. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2009. № 44. С. 22-25.

10. Довгань Л.І. Інноваційні технології навчання в освітньому процесі вищої школи. *Роль інновацій в трансформації сучасної науки*. 2017. № 1. С. 19.

11. Довгань Л.І. Сучасний стан проблеми формування педагогічної майстерності викладача іноземної мови вищого навчального закладу. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2010. № 50. С. 90-93.

12. Ковальова К.В. Комунікативна компетентність інженерів-аграрників: сутність та структурні компоненти. *Педагогічні науки*. 2013. Вип. 113. С. 99-106.

13. Ковальова К.В. Особистісно-орієнтоване навчання, як складова процесу фахової підготовки спеціалістів інженерного профілю. *Техніка, енергетика, транспорт АПК*. 2017. № 4. С. 46-50.

14. Кравець Р.А. Культурна компетентність та міжкультурна комунікація у професійній підготовці майбутніх аграрників. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету Україна*. 2013. № 1. С. 112-115.

15. Кравець Р.А. Педагогічна технологія формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі на заняттях іноземної мови. *Молодий вчений*. 2017. № 1. С. 444-447.

16. Кравець Р.А. Впровадження інтерактивних методів навчання у полікультурній освіті майбутніх фахівців аграрної галузі на заняттях іноземної мови. *Людознавчі студії. Педагогіка*. 2017. № 4. С. 135-145.

17. Кравець Р.А. Культурологічна парадигма освіти у професійній підготовці майбутнього фахівця аграрної галузі. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія*. 2013. № 39. С. 187-192.

18. Кравець Р.А. Педагогічне проектування технології формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі. *Актуальні проблеми філології і професійної підготовки фахівців у полікультурному просторі*. 2020. № 3. С. 209-212.

19. Кравець Р.А. Практична реалізація специфічних принципів полікультурної освіти майбутніх фахівців аграрної галузі на заняттях з іноземної мови. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2015. № 4-5. С. 26-38.

20. Кравець Р.А. Структурні компоненти полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2013. № 1-2. С. 80-86.

21. Кравець Р.А. Типи комунікативних ситуацій у контексті полікультурної освіти майбутніх фахівців аграрної галузі на заняттях з іноземної мови. *Збірник наукових праць «Педагогічні науки»*. 2016. № 71. С. 102-106.

22. Кравець Р.А., Романишина Л.М. Лінгвокраїнознавчий підхід до викладання іноземної мови в аграрному ВНЗ. *Наукові записки Вінницького національного аграрного університету. Серія: Соціально-гуманітарні науки*. 2013. № 2. С. 154-166.

23. Bakhmat N., Maksymchuk B., Voloshyna O., Kuzmenko V., Matviichuk T. Designing Cloud-oriented University Environment in Teacher Training of Future Physical. Education Teachers. *Journal of Physical Education and Sport*. 2019. Vol 19 (Supplement issue 4). Art 192 P. 1323-1332.

24. Voloshyna O.V. Complex coordination application for interactive methods while teaching foreign languages. *Modern engineering and innovative technologies*. 2021. Issue № 15. Part 6. P. 17-28.

25. Гунько І.В., Волошина О.В. Застосування кейс-методу в процесі викладання іноземної мови в умовах навчально-науково-виробничого комплексу «Всеукраїнський науково-навчальний консорціум». *Інноваційна педагогіка*. 2021. Випуск 32. Т. 2. С. 75-79.

26. Voloshyna O.V. Application of modern pedagogical technologies when teaching a foreign language in the non-linguistic higher education institution. *Development of s/Scientific, technological and innovation space in Ukraine and EU countries: Collective monograph. 1 st ed.* Riga, Latvia: "Baltija Publishing", 2021. P. 124-144.

27. Voloshyna O.V. Formation of information and communicative competence of future agrarian specialists in higher education institutions. *Theoretical and practical aspects of the development of modern scientific research: Scientific monograph. Part 2.* Riga, Latvia: Baltija Publishing. 2022. P. 234-259. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-195-4-25>.

28. Kovalova K. Communicative competence and pedagogical conditions of its formation of future specialists of agrarian sector. *Modernization of research area: national prospects and European practices: Scientific monograph.* Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2022. P. 560-580 <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-221-0-22>.

29. Kapranov A. Beginner Students' Speech Fluency in a Second Language Compared Across Two Contexts of Acquisition. In E. Piechurska-Kuciel & E. Szymańska-Czaplak (Eds.), *Language in Cognition and Affect*. Berlin, Heidelberg: Springer. 2013. P. 81-94.

30. Kapranov O. English goes digital: Framing pre-service teachers' perceptions of a learning management system in their EFL studies. *ExELL: Explorations in English Language and Linguistics*, 8 (1). 2020. P. 47-67.

31. Kapranov O. Framing the Identity of an Ideal Primary School Teacher of English. *English Studies at NBU*, 6(1), 2020. P. 95-110.

32. Kapranov Oleksandr. The Framing of an EFL Primary School Teacher's Identity by Norwegian Pre-Service Primary School Teachers. *Konin Language Studies* 6.3: 2018. P. 325-34.

33. Kapranov O., Voloshyna O. Learning english under the sounds of air raid sirens: analysing undergraduate efl students' sustainable learning practices. *Sustainable Multilingualism*. 2023. Volume 23. P. 1-24.

References:

1. Voloshyna OV, Kravchuk LV (2018) Aktualnist vvychennia inozemnoi movy v umovakh hlobalizatsii osvithnoho prostoru [Actuality of study of foreign language is in the conditions of globalization of educational space]. *Actual problems of philology and methods of teaching foreign languages in the modern multilingual space (Ukraine, Vinnytsia, November 22, 2018)*, Vinnytsia, pp. 22-24 [in Ukrainian].

2. Voloshyna OV, Popenko YV (2020) Ihrovi metody, yak zasib vvychennia inozemnoi movy [Playing methods, as a mean of study of foreign language]. *SworldJournal. Bolgariya*. no. 4, pp. 31-39 [in Bolgariya].

3. Voloshyna OV (2018) Vykorystannia interaktyvnykh tekhnolohii dlia formuvannia estetychnoho smaku u studentiv VNZ z zasobamy inozemnykh mov [Use of interactive technologies for forming of aesthetically beautiful taste for the students of VNZ with facilities of foreign languages]. *Bulletin of the Chernihiv National Pedagogical University. Series: Pedagogical sciences*, no. 151, pp. 30-33 [in Ukrainian].

4. Voloshyna OV (2020) Vykorystannia multymediinykh tekhnolohii u vvychenni inozemnykh mov u zakladakh vyshchoi osvity [The use of multimedia technologies is in the study of foreign languages in establishments of higher education]. *Proceedings of the Current issues of theory and practice in the field of law, education, social and behavioral sciences (Ukraine, Chernigov, April 23-24, 2020)*, Chernigov, pp. 338-340 [in Ukrainian].

5. Voloshyna OV (2017) Inshomovna komunikatyvna kompetentnist studentiv-ahraryiv u nezalezhnii Ukraini [A foreign communicative competence of students-agrarians is in independent Ukraine]. *Collection of scientific works «Agriculture and forestry»*, no. 6, pp. 204-212 [in Ukrainian].
6. Honcharuk IV, Yurchuk NP (2018) Orhanizatsiia yedynoho elektronnoho naukovo-osvitnoho prostoru suchasnoho universytetu [Organization of a single electronic scientific and educational space of a modern university]. *Economy. Finances. Management: topical issues of science and practice*, no. 12, pp. 75-87 [in Ukrainian].
7. Hrischenko IV (2017) Tsili ta zavdannia keis-metodu pry vykladanni kursu «Derzhavnyi finansovyi kontrol» [Aims and tasks the method of кейс at teaching of course «State financial control»]. *Proceedings of the Distance learning as a modern educational technology, (Ukraine, Vinnytsia, March 31, 2017)*, Vinnytsia: VTEI KNTEU, pp. 76-78 [in Ukrainian].
8. Hunko IV, Voloshyna OV (2021) Praktychne zastosuvannya dilovoi hry pry vyvchenni inozemnoi movy v umovakh navchalno-naukovo-vyrobnychoho kompleksu «Vseukrainskyi naukovo-navchalnyi konsortsium» [Practical application of business game in the study of a foreign language in the educational-scientific-industrial complex «All-Ukrainian scientific-educational consortium»]. *Scientific journal «Innovative Pedagogy»*, no. 35, pp. 17-21 [in Ukrainian].
9. Dovhan LI (2009) Vykorystannia testiv u navchanni inozemnoi movy studentiv nemovnykh vyshchych navchalnykh zakladiv [The use of tests is in the studies of foreign language of students of unlinguistic higher educational establishments]. *Bulletin of Zhytomyr Ivan Franko State University*, no. 44, pp. 22-25 [in Ukrainian].
10. Dovhan LI (2017) Innovatsiini tekhnolohii navchannia v osvitnomu protsesi vyshchoi shkoly [Innovative technologies of studies in the educational process of higher school]. *The role of innovations in the transformation of modern science*, no. 1, pp. 19 [in Ukrainian].
11. Dovhan LI (2010) Suchasnyi stan problemy formuvannia pedahohichnoi maisternosti vykladacha inozemnoi movy vyshchoho navchalnoho zakladu [Modern state of problem of forming of pedagogical trade of teacher of foreign language of higher educational establishment]. *Bulletin of Zhytomyr Ivan Franko State University*, no. 50, pp. 90-93 [in Ukrainian].
12. Kovalova KV (2013) Komunikatyvna kompetentnist inzheneriv- ahraryiv: sutnist ta strukturni komponenty [Communicative competence of agricultural engineers: essence and structural components]. *Pedagogical sciences*, no. 113, pp. 99-106 [in Ukrainian].
13. Kovalova KV (2017) Osobystisno-orientovane navchannia, yak skladova protsesu fakhovoi pidhotovky spetsialistiv inzhenernoho profilu [Personality-oriented learning as a component of the process of professional training of engineering specialists]. *Technology, energy, transport of agricultural industry*, no. 4, pp. 46-50 [in Ukrainian].
14. Kravets RA (2013) Kulturna kompetentnist ta mizhkulturna komunikatsiia u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh ahraryiv [A cultural competence and communication is in professional preparation of future squirearchies]. *Collection of scientific works of the Khmelnytskyi Institute of Social Technologies of the University of Ukraine*, no. 1, pp. 112-115 [in Ukrainian].
15. Kravets RA (2017) Pedahohichna tekhnolohiia formuvannia polikulturnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv ahraryiv na zaniattiakh inozemnoi movy [Pedagogical technology of forming of political and cultural competence of future specialists of agrarian industry is on employments of foreign language]. *A young scientist*, no. 1, pp. 444-447 [in Ukrainian].
16. Kravets RA (2017) Vprovadzhennia interaktyvnykh metodiv navchannia u polikulturnii osviti maibutnikh fakhivtsiv ahraryiv na zaniattiakh inozemnoi movy [Introduction of interactive methods of studies in cultural education of future specialists of agrarian industry is on employments of foreign language]. *Humanities studies. Pedagogy*, no. 4, pp. 135-145 [in Ukrainian].
17. Kravets RA (2013) Kulturolohichna paradyhma osvity u profesiinii pidhotovtsi maibutnoho fakhivtsia ahraryiv na zaniattiakh inozemnoi movy [A cultural paradigm of education is in professional preparation of future specialist of agrarian industry]. *Scientific notes of Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsyubynskyi. Series: Pedagogy and psychology*, no. 39, pp. 187-192 [in Ukrainian].

18. Kravets RA (2020) Pedagogichne proektuvannia tekhnologii formuvannia polikulturnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv ahrarnoi haluzi [Pedagogical planning of technology of forming of cultural competence of future specialists of agrarian industry]. *Actual problems of philology and professional training of specialists in a multicultural space*, no. 3, pp. 209-212 [in Ukrainian].

19. Kravets RA (2015) Praktychna realizatsiia spetsyfichnykh pryntsypiv polikulturnoi osvity maibutnikh fakhivtsiv ahrarnoi haluzi na zaniattiakh z inozemnoi movy [Practical realization of specific principles of cultural education of future specialists of agrarian industry is on employments from a foreign language]. *Pedagogy and psychology of professional education.*, no. 4-5, pp. 26-38 [in Ukrainian].

20. Kravets RA (2013) Strukturni komponenty polikulturnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv ahrarnoi haluzi [Structural components of political and cultural competence of future specialists of agrarian industry]. *Continuous professional education: theory and practice*, no. 1-2, pp. 80-86 [in Ukrainian].

21. Kravets RA (2016) Typy komunikatyvnykh sytuatsii u konteksti polikulturnoi osvity maibutnikh fakhivtsiv ahrarnoi haluzi na zaniattiakh z inozemnoi movy [Types of communicative situations in the context of cultural education of future specialists of agrarian industry on employments from a foreign language]. *Collection of scientific works «Pedagogical sciences»*, no. 71, pp. 102-106 [in Ukrainian].

22. Kravets RA, Romanyshyna LM (2013) Linhvokrainoznavchyi pidkhid do vykladannia inozemnoi movy v ahrarnomu VNZ [The linguistic and national going is near teaching of foreign language in agrarian Higher educational establishment]. *Scientific notes of Vinnytsia National Agrarian University. Series: Social and humanitarian sciences*, no. 2, pp. 154-166 [in Ukrainian].

23. Bakhmat N., Maksymchuk B., Voloshyna O., Kuzmenko V., Matviichuk T. (2019) Designing Cloud-oriented University Environment in Teacher Training of Future Physical. Education Teachers. *Journal of Physical Education and Sport*. Vol 19 (Supplement issue 4). Art 192 P. 1323-1332 [in English].

24. Voloshyna OV (2021) Complex coordination application for interactive methods while teaching foreign languages. *Modern engineering and innovative technologies*. Issue № 15. Part 6. P. 17-28 [in English].

25. Hunko IV, Voloshyna OV (2021) Zastosuvannia keis-metodu v protsesi vykladannia inozemnoi movy v umovakh navchalno-naukovo-vyrobnychoho kompleksu «Vseukrainskyi naukovo-navchalnyi konsortsium» [Application of the case method in the process of teaching a foreign language in the conditions of the educational, scientific and industrial complex «All-Ukrainian scientific-educational consortium»]. *Innovative pedagogy*, no. 32, pp. 75-79 [in Ukrainian].

26. Voloshyna OV (2021) Application of modern pedagogical technologies when teaching a foreign language in the non-linguistic higher education institution. *Development of s/Scientific, technological and innovation space in Ukraine and EU countries: Collective monograph. 1 st ed. Riga, Latvia: "Baltija Publishing"*, P. 124-144 [in English].

27. Voloshyna OV (2022) Formation of information and communicative competence of future agrarian specialists in higher education institutions. *Theoretical and practical aspects of the development of modern scientific research: Scientific monograph. Part 2. Riga, Latvia: Baltija Publishing*. P. 234-259. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-195-4-25> [in English].

28. Kovalova K (2022) Communicative competence and pedagogical conditions of its formation of future specialists of agrarian sector. *Modernization of research area: national prospects and European practices: Scientific monograph*. Riga, Latvia: Baltija Publishing, P. 560-580 <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-221-0-22> [in English].

29. Kapranov A (2013) Beginner Students' Speech Fluency in a Second Language Compared Across Two Contexts of Acquisition. In E. Piechurska-Kuciel & E. Szymańska-Czaplak (Eds.), *Language in Cognition and Affect* Berlin, Heidelberg: Springer. P. 81-94. [in English].

30. Kapranov O (2020) English goes digital: Framing pre-service teachers' perceptions of a learning management system in their EFL studies. *ExELL: Explorations in English Language and Linguistics*, 8 (1). P. 47-67 [in English].

31. Kapranov O (2020) Framing the Identity of an Ideal Primary School Teacher of English. *English Studies at NBU*, 6(1). P. 95-110 [in English].

32. Kapranov O (2018) The Framing of an EFL Primary School Teacher's Identity by Norwegian Pre-Service Primary School Teachers. *Konin Language Studies*, 6.3: P. 325-334 [in English].

33. Kapranov O, Voloshyna O (2023) Learning english under the sounds of air raid sirens: analysing undergraduate efl students' sustainable learning practices. *Sustainable Multilingualism*, 23. P. 1-24 [in English].